מקורות פרשת ויחי ה'תשפ"ב

גילוי: התאריך המדויק בו יבוא המשיח

1. אגרת הבעש"ט לגיסו (הודפסה בסוף הספר בן פורת יוסף להרב יעקב יוסף מפולנאה): בראש השנה תק"ז עשיתי השבעת עליית הנשמה, וראיתי דברים נפלאים מה שלא ראיתי מיום עמדי על דעתי... עליתי מדרגה אחר מדרגה עד שנכנסתי להיכל משיח ששם לומד תורה עם כל התנאים והצדיקים... ראיתי שמחה גדולה עד מאד... והייתי סובר שהשמחה הזו על פטירתי מהעוה"ז ח"ו. אבל הודיעו לי אחר כך שאיני נפטר עדיין, אלא הנאה להם למעלה כשאני מייחד ייחודים למטה... ושאלתי את פי משיח: **אימת אתי מר?** והשיב: בעת שיתפרסם לימודך ויפוצו מעיינותיך חוצה.

2. בראשית מט, א: ויקרא יעקב אל בניו ויאמר: האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים: הקבצו ושמעו בני יעקב... ראובן בכרי אתה.

רשב"ם: באחרית הימים - **גבורתם ונחלתם.**

בראשית רבה צח,א: 'את אשר יקרא אתכם באחרית הימים' - רבי סימון אמר: מפלת גוג הראה להם. רבי יהודה אמר: בנין בית המקדש הראה להם. רבנן אמרי: **בא לגלות להם את הקץ ונתכסה ממנו...** שני בני אדם נגלה להם הקץ וחזר ונתכסה מהם ואלו הם: יעקב ודניאל, יעקב דכתיב 'את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', דניאל דכתיב: 'ואתה דניאל סתום את הדברים וחתום'.

רבי אליהו מזרחי (ממפרשי רש"י): לא ידעתי מי הכריחם לומר זה? ולמה לא יהיה 'ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם' על הדברים העתידים לבוא **לכל שבט ושבט?**

כלי יקר מט,א: לשון אסיפה שייך למי שעומד בחוץ במקום מגולה ונאסף לתוך הבית למקום צנוע, כמו (דברים כב ב): 'ואספתו אל תוך ביתך'... אבל לשון קיבוץ מורה על אנשים מפוזרים שיתקבצו למקום אחד אפילו שיהיה במקום מגולה ובקעי בו רבים. כך מתחילה ביקש לגלות סוד הקץ ואין ראוי לגלות דבר סוד ברשות הרבים פן ישמע מי שאינו הגון, כי סוד ה' ליראיו דוקא, על כן אמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים לעת קץ, ומיד הרגיש שנסתם ממנו הקץ, על כן חזר מלשון אסיפה ואמר הקבצו בני יעקב לשמוע דברים שאין בהם סוד ויכול לדבר ממנו ברבים.

3. נצח ישראל למהר"ל סוף פרק מ: כל מה שאמרו חכמים בעניין הקץ, לא שהיו גוזרים שכך יהיה בודאי באותו זמן, רק שגילה לנו זמן מוכן שראוי שיהיה בו הקץ...

דניאל יב: ויאמר לאיש לבוש הבדים ... עד מתי **קץ הפלאות?** ... ויאמר ... ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם, **אלף מאתים ותשעים - רש"י:** 1290 שנה מיום הוסר התמיד [החורבן השני] עד ימי משיחנו (ה' אלפים קיח).

4. סנהדרין צח,א: כתיב (ישעיהו ס,כב) 'אני ה' בעתה אחישנה', בעתה או אחישנה? אלא זכו אחישנה, לא זכו - בעתה ... כתיב (דניאל ז,יג) 'וארו עם ענני שמיא' וכתיב (זכריה ט,ט) 'עני ורוכב על חמור?' אלא זכו עם ענני שמיא, לא זכו עני ורוכב על חמור ... רבי יהושע בן לוי מצא לאליהו הנביא שעמד על פתח המערה של רבי שמעון בן יוחאי. אמר ליה ... אימת אתי משיח? אמר לו: לך תשאל אותו. והיכן יושב? בפתח העיר רומי, וזה יהיה הסימן: הוא יושב בין המצורעים וכולם פותחים את כל התחבושות ומחליפים ואילו הוא פותח תחבושת אחת ומחליף, עוד אחת ומחליף, כדי שאם יקבל פתאום הפקודה להתגלות - יעשה זאת. הלך ושאל: אימת אתי מר? אמר היום. אתא לגבי אליהו ואמר: שיקר לי המשיח, דאמר היום אתינא ולא אתא. אמר לו: הכי אמר לך: **היום אם בקולו תשמעו.**

ליקוטי שיחות כ/231 והערה 28: יעקב התכוון להמריץ בניו להיות בבחינת 'זכו', כי אז יתאמצו ויוסיפו במדרגתם הרוחנית וההוספה תקדים את ביאת המשיח. כמו שמצאנו אצל יעקב עצמו שכלה הרעב חמש שנים מוקדם, וכך ביציאת מצרים שהוקדמה לאחרי 210 שנים. מצד שני, אם היו יודעים שהקץ המקורי רחוק כל כך, שזה מראה גודל החטאים שגרמו לזה, היו מוכיחים את יוצאי חלציהם (לא רק להישמר מחטאים גדולים, כי אם גם) להוסיף בתורה ומצוות כדי לזרז ולהקדים את הקץ.

אולם אילו היה יעקב מגלה את הקץ לבניו, ההמרצה שלהם בעבודת ה' לא הייתה מכוח עצמם, אלא מכוח העזר מלמעלה (האיום של יעקב). ולכן 'נסתלקה ממנו שכינה', כדי שהעבודה של יהודים תהיה מתוך **העלם השכינה ובמילא בכוח עצמם.** אמנם יעקב רצה שנצא כמה שיותר מהר מהגלות, יתכן שיהיה חסר בשלמות הגאולה, אבל הגאולה עצמה תבוא בהקדם. וזהו דיוק הלשון "ביקש יעקב לגלות", מלשון "בקשה", לבקש מהקב"ה את זירוז גילוי הקץ. אולם הקב"ה רוצה שהגאולה תבוא בתכלית השלמות ולכן 'נסתלקה ממנו שכינה', שזה מביא לשלימות גדולה יותר בהבאת הגאולה.